

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี” เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี และเพื่อเสนอแนะทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มตัวอย่างจากการเก็บแบบสำรวจในเชิงปริมาณ ประกอบด้วย ประชากรในชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จำนวน 361 คน กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และเป็นบุคคลที่มีบทบาท มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถรับรู้ถึงปัญหา อุปสรรค และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ในกิจกรรมการทำงานและจากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักมีจำนวนทั้งสิ้น 14 คน และการสนทนากลุ่ม โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกแบบเจาะจง ในการสัมภาษณ์เชิงลึกภายในกลุ่มที่เป็นประธานหรือรองประธานกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อการเสนอแนะทางพัฒนาส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ต่อไป ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวนทั้งสิ้น 10 คน ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสำรวจใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

จากผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด จำนวน 361 คน ซึ่งผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 56.2 รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 โดยผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่กลุ่มอายุ คือ กลุ่มอายุมีจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจมากที่สุด คือ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 และกลุ่มอายุน้อยที่สุด คือ น้อยกว่า 20 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 ผู้ตอบแบบสำรวจกลุ่มสถานภาพสมรสจำนวนมากที่สุดคือ สถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 และน้อยที่สุด คือ สถานภาพอยู่ย่ำร้าง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กลุ่มศาสนา คือ ศาสนาอิสลาม จำนวน 361 คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้ตอบแบบสำรวจกลุ่มระดับการศึกษาจำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจอยู่ในระดับการศึกษาที่มากที่สุด คือ ประถมศึกษา จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 และน้อยที่สุด คือ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และผู้ตอบแบบสำรวจกลุ่มรายได้ต่อเดือนจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจที่มีรายได้ต่อเดือนมากที่สุด คือ

5,001– 10,000 บาท จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 และน้อยที่สุด คือ มากกว่า 25,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

2.ผลการศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

จากการศึกษา พบว่า สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ได้ก่อตั้งในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านต้นหยงเปาว์ และหมู่บ้านบางราฟา ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเหมาะแก่การเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถดึงดูดและเป็นแหล่งการส่งเสริมรายได้ให้กับชาวบ้านในตำบล ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ จะมีลักษณะ 2 รูปแบบ

1). เป็นสภาพการท่องเที่ยวในป่าโกงกาง เป็นลักษณะของการล่องเรือ เยี่ยมชมป่าโกงกางในป่าชายเลนของชุมชนต้นหยงเปาว์ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากทั้งทางด้านระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็ก เช่น หอย ปู ปลา และเคย หรือกุ้งเคย และสัตว์น้ำอื่นๆอีกมากมาย

2). เป็นสภาพการท่องเที่ยวในลักษณะการเรียนรู้การฝึกอบรมในด้านอาชีพ ได้แก่ การประกอบอาชีพโพงผาง การลอบปู การอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง ในการสร้างซั้งปะการังเทียม ปลุกหญ้าเทียม เพื่อสร้างเป็นบ้านปลา ตลอดจนการแปรรูปอาหารทะเลโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย เช่น ปลาเกลือเค็ม ปลาอินทรีเค็ม มันกุ้ง กะปิกุ้ง กุ้งแห้ง กุ้งแก้วปลากะบอกส้ม ปลาแห้ง ปลากระบอกแห้ง ปลาเกร็ดขาวแห้ง ประจวบแห้ง ปลาแมวแห้ง หมึกแห้ง หมึกคอก เฉาก๊วยกะทะทะเล และอื่นๆอีกมากมาย เป็นต้น

ดังนั้นสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นทางลำคลอง และทางชายฝั่งทะเล โดยการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพาอาศัยของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุดไปพร้อมๆกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูของทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์และเหมาะแก่การเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน อีกทั้งสามารถสืบทอดให้คนรุ่นหลานได้ร่วมกันดูแลรักษาให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต

3. ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกและการสนทนากลุ่มถึงการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ SWOT ที่มีปัจจัยภายใน-ปัจจัยภายนอก เพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี สรุปได้ว่า

1.1 การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน

พบว่า จากสภาพแวดล้อมภายในของชุมชนต้นหยงเปาว์ มีลักษณะทรัพยากรทางธรรมชาติของป่าโกงกางในป่าชายเลน มีแม่น้ำลำคลอง และชายฝั่งทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำและกิจกรรมการอนุรักษ์ฟื้นฟูของการเกษตรประมงที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำในทะเล กิจกรรมการสร้างซั้งปะการังเทียม กิจกรรมการปลูกหญ้าเทียม รวมถึงกิจกรรมการฝึกอบรมทางอาชีพของการแปรรูปอาหารทะเล โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย เป็นต้น ทั้งนี้เหมาะแก่การเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อีกทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งของความร่วมมือในการบริหารจัดการและแสดงศักยภาพการเตรียมความพร้อม การรองรับ และการบริการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพได้ ตลอดจนพัฒนา ปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชนให้เป็นที่ดึงดูดสำหรับนักท่องเที่ยวในกิจกรรมที่น่าสนใจ สร้างสรรค์ และหลากหลาย

1.2 การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก

พบว่า จากสภาพแวดล้อมภายนอกของชุมชนต้นหยงเปาว์ เป็นการนำเอาจุดเด่นของชุมชนมาสร้างให้เป็นอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นและสามารถสร้างให้เป็นมูลค่าทางสังคมและเป็นที่ยอมรับที่น่าประทับใจสำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสร้างโอกาสในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ ให้เป็นที่รู้จักและสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนสูงสุดและเป็นธรรม รวมไปถึงการหาแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการสร้างความมั่นใจและความเที่ยงตรงให้กับบุคคลภายนอกที่มองต่อชุมชนต้นหยงเปาว์ คือ เป็นพื้นที่สีแดง ทั้งนี้ทางชุมชนถือโอกาสจากการสร้างวิกฤตให้เป็นโอกาสในการแก้ไขปัญหาที่มองต่อชุมชน โดยการรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวและสร้างความมั่นใจของบุคคลภายนอกที่มองต่อชุมชนอย่างสร้างสรรค์ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนและสร้างความเข้มแข็งในรูปแบบของความร่วมมือ ความสามัคคี ของคนในชุมชนจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้จนประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ ต่อไปในอนาคต

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี สรุปผลในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวนำเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 9 ตัวชี้วัด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในระดับมากที่สุด คือ ชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) รองลงมา คือ ชุมชนมีการสร้างเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) และพบว่าระดับน้อย ที่สุด คือ ชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น เว็บไซต์ แผ่นพับ ป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) ซึ่งสามารถสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดทั้งหมด ดังนี้

1.1 ชุมชนมีโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.2 ชุมชนมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แผนงบประมาณ แผนการตลาด เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.47 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.3 ชุมชนมีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น จุดบริการ แจ้งเหตุฉุกเฉิน การรักษาพยาบาลเบื้องต้น เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.4 ชุมชนมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน เช่น การกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย หรือมลพิษในอากาศที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.5 มีกลไกความร่วมมือของชุมชน เช่น การร่วมประชุมของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.44 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.6 ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.49 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.7 ชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.55 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

1.8 ชุมชนมีระบบบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.40 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

1.9 ชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น เว็บบล็อก แผ่นพับ ป้ายโฆษณา หนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.32 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลของคนในชุมชน และเจ้าหน้าที่การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน เพื่อให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีการทำงานร่วมกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น อบต. ประชาชน รวมถึงมีการร่วมมือของการร่วมกันบริหารจัดการพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นระเบียบในบางจุด เช่น มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย พื้นที่ร้านขายของที่ระลึก พื้นที่สำหรับเก็บขยะ อีกทั้งชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการบริหารจัดการที่ดี และมีการกำจัดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด และให้ผู้น่าสนใจได้เสีย ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการประชุมหรือปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อใช้มิติและเสนอต่อผู้ที่มีอำนาจพิจารณาออกเป็นเงื่อนไขของกฎระเบียบหรือกฎกติกาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนที่สามารถดึงดูดและเกิดความน่าสนใจแก่ผู้ที่สนใจจะเข้ามาท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เน้นประสบการณ์ที่น่าประทับใจ และสร้างคุณค่าทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงสุด

2. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่าก่า อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 7 ตัวชี้วัด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในระดับมากที่สุด คือ ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และ อินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) รองลงมา คือ ชุมชนมีเส้นทางการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก และปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และพบว่าระดับน้อย ที่สุด คือ การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) ซึ่งสามารถสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดทั้งหมด ดังนี้

2.1 ชุมชนมีเส้นทางการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก และปลอดภัย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.69 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

2.2 ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และ อินเทอร์เน็ต มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.70 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

2.3 ความพร้อมด้านการบริหารที่พนักงานท่องเที่ยว เช่น มีที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ที่พักแบบโฮมสเตย์ หรือแบบกางเต็นท์นอน ศาลา หรือจุดพักสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น อาหารพื้นบ้าน อาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.26 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ ชุมชน ผู้นำชุมชน นักประชาสัมพันธ์หรือผู้รู้ชุมชน เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.36 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมง โดยที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีวิถีชีวิตในการดำเนินกิจกรรมภายในชุมชนที่หลากหลาย โดยมีกิจกรรมหลักในการนำเสนอต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทางกลุ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการรองรับผลิตภัณฑ์ที่ผ่านมาตรฐานฮาลาล และเป็นส่วนเสริมสร้างความแข็งแกร่งและก่อให้เกิดความสมดุลต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน อีกทั้งยังช่วยให้ชาวบ้านสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ตลอดจนก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวางบนฐานทรัพยากรเกษตรชุมชนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ มีการรองรับต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ รวมถึงระบบสาธารณสุขที่ทั่วถึงและเพียงพอต่อผู้บริโภค อีกทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านนันทนาการ การเรียนรู้ ตลอดจนเกิดกระบวนการพัฒนาคุณความดีในคุณค่าของวิถีชีวิตของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสามารถดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างสรรค์ และรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในทิศทางที่เหมาะสม

3. ศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 9 ตัวชี้วัด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในระดับมากที่สุด คือ ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการให้บริการแก่ผู้สูงอายุและคนพิการหรือไม่ ที่สำคัญ ไตแก หองน้ำ ทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อ เพื่อการเรียนรู้และฝึกอาชีพผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) รองลงมา คือ ชุมชนมีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว และชุมชนมีการให้บริการด้านการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$) และพบว่าระดับน้อย ที่สุด คือ ชุมชนมีจุดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว กลุ่ม

ตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) ซึ่งสามารถสรุปการประเมิน ศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดทั้งหมด ดังนี้

3.1 ชุมชนมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยวมีการบรรยาย แนะนำสถานที่ และกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.34 แสดงว่ามี ศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.2 ชุมชนมีมีคฤหาสน์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

3.3 ภายในชุมชนมีร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก มีค่าคะแนน เฉลี่ย 3.35 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.4 ชุมชนมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือกิจกรรมที่ เสริมสร้างความรู้ เช่น ศึกษาวิธีการทำปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง หรือปลาแห้ง เป็นต้น มีค่าคะแนน เฉลี่ย 3.41 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

3.5 ชุมชนมีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว เช่น เอกสาร หรือ แผ่นพับ บอร์ด หรือป้ายแสดงข้อมูลหรือความรู้ด้านการเกษตร และการสาธิตวิถีปฏิบัติ มีค่า คะแนนเฉลี่ย 3.34 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.6 ชุมชนมีจุดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว มีค่า คะแนนเฉลี่ย 3.29 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการส่งจดหมาย โทรศัพท์ ทั้งในและต่างประเทศ บริการอินเทอร์เน็ต เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.37 แสดงว่ามี ศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง

3.8 ชุมชนมีการให้บริการด้านการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้แก่ การ ให้บริการอุปกรณ์ฝึก ทักษะเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการให้บริการฝึกอบรมทางอาชีพ เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.42 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

3.9 ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ บริการผู้สูงอายุและคนพิการ ได้แก่ หอน้ำ ทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อ เพื่อ การเรียนรู้และฝึกอาชีพผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.56 แสดงว่ามีศักยภาพ ด้านนี้ในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ศักยภาพด้านการบริการของแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ภายในชุมชนมีส่วนร่วมเรียนรู้ในการอบรมการฝึกอาชีพจากกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนโอริงปันตัย มีป้ายความรู้ ป้ายสื่อความหมายของเส้นทาง หรือกิจกรรมภายในชุมชนมี ข้อควร ระวังต่างๆที่ชัดเจน มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราและให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว อีกทั้งคนในชุมชน จะตระหนักในการให้บริการด้วยใจและแสดงศักยภาพของตัวเองในการเข้าถึงการบริการ เช่น ด้าน การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยวมีการบรรยายแนะนำสถานที่และมีกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชนที่หลากหลายที่สามารถเสริมสร้างความรู้ในการเก็บเกี่ยว ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เพิ่มมากขึ้นต่อไป

4. ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะประกอบด้วยตัวชี้วัดทั้งหมด 4 ตัวชี้วัด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาระดับการประเมินศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในระดับมากที่สุด คือ ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพ ชุมชนมีสภาพธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายมีความสวยงามตามธรรมชาติ ตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) และพบว่าระดับน้อย ที่สุด คือ ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินในประเด็นนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) ซึ่งสามารถสรุปการประเมินศักยภาพของแต่ละตัวชี้วัดทั้งหมด ดังนี้

4.1 ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.53 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

4.3 ชุมชนมีสภาพธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามตามธรรมชาติ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

4.4 ชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57 แสดงว่ามีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่า ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายต่อการศึกษาถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนประมง มีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพ มีจุดทิวทัศน์ที่สวยงามตามธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมง รวมถึงชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงที่สามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำ กิจกรรมการสร้างซั้งปะการังเทียม กิจกรรมการปลูกหญ้าเทียมในทะเล เพื่อสร้างให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลาที่มีหลากหลายชนิด มีชายหาดต้นหยงเปาว์ ป่าโกงกางในป่าชายเลน กิจกรรมการพายเรือ การแกะเรือกอลและ การถักอวนปลาชนิดต่างๆ กระบวนการทำปลาเกลือเค็ม ปลาแห้ง กะปิกุ้งมันกุ้ง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามาสัมผัสและได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตระหนักถึงการให้ความสำคัญในกิจกรรมชุมชน และเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ความร่วมมือร่วมใจในการฟื้นฟูสืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อไปในอนาคต

4. แนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

จากการทำสนทนากลุ่มทำให้เกิดข้อเสนอในด้านต่างๆ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.1 แนวทางการส่งเสริมการรวมกลุ่มอนุรักษ์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติ ติดตาม และประเมินผล ในการทำกิจกรรมหรืองานต่างๆ เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนโดยการเชิญชวน เป็นสมาชิก และมอบหมายตำแหน่งให้กับชาวบ้านรับผิดชอบในบทบาทต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน รวมถึงร่วมกับกลุ่มเครือข่ายในชุมชนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้

2. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.1 แนวทางการส่งเสริมการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า เป็นการส่งเสริมการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมภายในชุมชนที่หลากหลาย สร้างความรู้ความเข้าใจในการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการรองรับและเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น การเตรียมมัคคุเทศก์ หรือนักปราชญ์/ผู้รู้ชุมชน เพื่อการการบรรยาย อภิปรายในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน การประชุมระดมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อการตัดสินใจร่วมกัน

3. ศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.1 แนวทางส่งเสริมการฝึกอบรมบุคลากรชุมชนในการเตรียมความพร้อมสำหรับการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงในการนำเอาความสามารถของบุคคลออกมาใช้งานอย่างมีกระบวนการ เช่น การสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมสำหรับการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อการพัฒนาบุคลากรในชุมชน โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่างๆ ไปสู่ระดับที่สามารถและขยายตัวขึ้น เติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น อีกทั้งต้องมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งการพัฒนาเพื่อการบริการในการฝึกอบรมบุคลากร เช่น การจัดกิจกรรมศูนย์เรียนรู้และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน ได้แก่ ระบบการประสานงานของคณะกรรมการในการบริหารจัดการ ระบบสาธารณูปโภคในชุมชน อีกทั้งมีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน ที่จะช่วยสนับสนุนองค์ความรู้ในการดำเนินงานได้ รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในลักษณะของการถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายอยู่ที่แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนเป็นกรอบการดำเนินงาน

4. ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4.1 แนวทางการส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบใหม่ที่สร้างสรรค์ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน มีพื้นฐานมาจากความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้การท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งเพิ่มพูนรายได้ที่มีอยู่เดิม และสามารถเป็นเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างสม่ำเสมอและตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ อีกทั้งตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก และส่งเสริมในทิศทางที่เหมาะสมกับลักษณะทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมไปถึงเป็นการกำหนดเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการพัฒนาศักยภาพบุคคลากรหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นถือว่าการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการให้เกิดกลไกการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาและสร้างความรู้ ความเข้าใจของบุคคลากรชุมชนในด้านศักยภาพการบริการสำหรับการท่องเที่ยว และชุมชนควรพัฒนาทักษะประสบการณ์ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การอบรมเชิงปฏิบัติการทดลองจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยตรง

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง “การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี” ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

โดยสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ได้ก่อตั้งในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านต้นหยงเปาว์ และหมู่บ้านบางราฟา ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเหมาะแก่การเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สามารถดึงดูดให้เป็นที่น่าสนใจแก่บุคคลภายนอกเพื่อให้ความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งรวมถึงยังเป็นแหล่งส่งเสริมรายได้ให้กับชาวบ้านในตำบล ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึงสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์จะมีลักษณะ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในป่าโกงกาง เป็นลักษณะของการล่องเรือ เยี่ยมชมป่าโกงกางในป่าชายเลนของชุมชนต้นหยงเปาว์ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากทั้งทางด้านระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็ก เช่น หอยปู ปลา และเคย หรือกุ้งเคย เป็นต้น และ 2) สภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในลักษณะการเรียนรู้การฝึกอบรมในด้านอาชีพ ได้แก่ การประกอบอาชีพโพงผาง การลอบปู การอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง ในการสร้างซั้งปะการังเทียม ปลูกหญ้าเทียม เพื่อสร้างเป็นบ้านปลา ตลอดจนการแปรรูปอาหารทะเล เช่น ปลาकुเลาเค็ม มันกุ้ง กะปิกุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2548) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนมีอยู่ 4 ด้าน เพื่อมาใช้ในการศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ

อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมองค์กรชุมชน การจัดการ และการเรียนรู้

ประเด็นสำคัญของแต่ละองค์ประกอบของสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน ได้แก่

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นลักษณะของชุมชนที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและมีการพึ่งพาในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง
2. ด้านพื้นที่ ถือได้ว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถแสดงความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ที่เป็นที่ให้ความสนใจและเป็นที่ยึดดูใจสำหรับผู้เข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
3. ด้านกิจกรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ มีการเผยแพร่สำหรับความรู้โดยนักปราชญ์หรือผู้รู้ภายในชุมชน ทั้งนี้เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ให้ความสนใจและท้าทายในการดำเนินชีวิตที่สร้างสรรค์ในกิจกรรมเกี่ยวกับการเกษตรประมงที่มีความหลากหลายและความประทับใจ เป็นต้น
4. ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการคิดและวางแผนในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการเคารพในการตัดสินใจร่วมกัน
5. ด้านการบริหารจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีความรับผิดชอบและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการจัดการในการให้ความสะดวกอย่างทั่วถึง ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนมีการจัดตั้งกฎกติกาสำหรับการท่องเที่ยวในชุมชน และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ อีกทั้งยังรวมถึงมีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมได้อย่างทั่วถึง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ สามารถนำมาใช้ในการศึกษาหลักพื้นฐานขององค์ประกอบของสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน ซึ่งเป็นขั้นตอนในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนมาร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรเหล่านั้น เพื่อให้คงอยู่ต่อไปในรุ่นต่อไปและใช้องค์ประกอบการท่องเที่ยวมาเป็นแนวทางส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และด้านการบริหารจัดการ เพื่อให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด

2. ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

จากการสำรวจ และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกถึงการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในการรับรองมาตรฐานคุณภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแต่ละองค์ประกอบหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผลในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ มีองค์ประกอบ 9 ตัวชี้วัด โดยการอภิปรายเป็น ดังนี้

1.1 ชุมชนมีโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กร พบว่า ชุมชนมีการบริหารจัดการและแบ่งฝ่าย แบ่งหน้าที่ได้รับมอบหมาย และการดำเนินงานในการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง โดยจะไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยก หรือเกิดความขัดแย้งระหว่างกัน สามารถทำงานเป็นทีมร่วมกันได้และก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นธรรมต่อชุมชนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2553) อธิบายว่า การกำหนดแนวทางการพัฒนาของการบริหารจัดการ เช่น ด้านการบริการ ด้านความสะอาดและความปลอดภัยนั้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน และยังรวมถึงผลที่จะส่งผลถึงความประสบความสำเร็จและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่เข้มแข็ง

1.2 ชุมชนมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ชุมชนมีการประชุมร่วมกันในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีการประชุมร่วมกันและได้แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) พบว่า การร่วมจัดการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้มาเที่ยวชมชนภาคเกษตรกรรม เพื่อสามารถเรียนรู้ถึงความเป็นอยู่ของวิถีชีวิตชาวประมงตามขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อีกทั้งยังสามารถศึกษาหาความรู้เพื่อเก็บเป็นประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับการเกษตรประมงพื้นบ้าน ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งเกษตรประมงในรูปแบบดั้งเดิมและเกษตรประมงที่มีความก้าวหน้า ทันสมัย รวมถึงได้ชมทัศนียภาพที่สวยงามตามธรรมชาติของชุมชนและมีการบริหารจัดการด้วยตนเองที่เข้มแข็ง

1.3 ชุมชนมีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

ชุมชนมีการจัดวางแผนสำหรับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในพื้นที่ จัดตั้งฝ่ายรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อคอยให้ความระมัดระวังตรวจตราทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิวัฒน์ชัย บุญญานุกพงศ์(2544) กล่าวว่า การบริหารจัดการชุมชนท่องเที่ยว โดยที่มีปัจจัยสำคัญในการยึดหลักในการให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการรักษาความปลอดภัยทางด้านทรัพย์สิน ด้านการเดินทางในการเข้าถึงชุมชนแหล่งท่องเที่ยวอย่างปลอดภัยให้มากที่สุด เพื่อสร้างความไว้วางใจ และความมั่นใจสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ที่ปลอดภัย

1.4 ชุมชนมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า การปลูกจิตสำนึกสำหรับชาวบ้าน โดยการปลูกจิตสำนึกที่เริ่มจากการปลูกฝังผ่านโรงเรียนในชุมชน เพื่อให้มีความสำคัญกับความสะอาด การกำจัดขยะ เพื่อปรับภูมิทัศน์ชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่สวยงามและน่าอยู่สำหรับเป็นเพื่อที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2553) อธิบายว่า การให้ความสำคัญถึงการปลูกจิตสำนึกและควมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม และทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชนนั้น เพื่อการบริหารจัดการให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน

1.5 ชุมชนมีกลไกความร่วมมือ พบว่า กลไกความร่วมมือของคนในชุมชนอยู่ในระดับที่มาก ทุกๆกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในชุมชน ประชาชนจะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจ สร้างความร่วมมือร่วมใจ ความสามัคคีร่วมกันเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สินธุ์ สโรบล (2546) ได้กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะประสบความสำเร็จได้นั้น สิ่งสำคัญ คือ ชาวบ้านได้ร่วมมือร่วมใจกันคิด ตัดสินใจ วางแผน และดำเนินการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและทางทะเล พร้อมทั้งส่งเสริมการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และการรื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยวได้ดีที่สุด

1.6 ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ชุมชนมีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชน ซึ่งมีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงของหมู่บ้านใกล้เคียงสามารถสัญจรในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงเกี่ยวกับการล่องเรือทั้งทางแม่น้ำลำคลองและทางทะเล เพื่อศึกษาวิถีชีวิตชุมชนประมงในแต่ละพื้นที่ใกล้เคียงนั้นๆ ได้ อีกทั้งมีกลุ่มเครือข่ายของการเกษตรประมงพื้นบ้าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน โดยจะมีผู้นำเครือข่ายที่คอยควบคุมดูแล และสามารถที่จะเข้าไปประสานงาน เพื่อขับเคลื่อนหรือสนับสนุนให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานีอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สินธุ์ สโรบล (2546) ได้กล่าวว่า การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะต้องมีการปรับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวให้เหมาะสมที่จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดผลกระทบด้านลบน้อยที่สุด และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม รวมไปถึงประชากรแต่ละชุมชนสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวด้วยการใช้ทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่เป็นการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1.7 ชุมชนมีกลไกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนมีกลไกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ดังนี้ 1) การอนุรักษ์ระบบนิเวศของป่าชายเลน 2) การอนุรักษ์ในการเลี้ยงหรือเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น การสร้างซั้งปะการังเทียม การปลูกหญ้าเทียม ปลูกหญ้าทะเล เพื่อทำบ้านปลา และวิธีการทำซั้งปะการังเทียมในทะเล ทุกๆปี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมส่งเสริมการเกษตร (2547) พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอนุรักษ์รักษา ทั้งนี้โดยเน้นกิจกรรมประกอบทางการเกษตรประมงที่มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติและทางทะเล เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.8 ชุมชนมีระบบบำรุงรักษา ระบบสาธารณูปโภค และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนมีระบบบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภค การบริหารจัดการของระบบประปาที่เพียงพอและทั่วถึง ทั้งนี้เป็นการบริหารจัดการของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พัชรินทร์ ไหมเคียง (2555) พบว่า ชุมชนเกษตร เป็นการก่อเกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจต่อชุมชนในการบริหารจัดการ อีกทั้งเป็นชุมชนที่น่าอยู่อาศัยและเป็นมิตรต่อสภาพแวดล้อม ควรส่งเสริมการทำเกษตรชุมชนหรือชุมชนเกษตร ซึ่งมีหลักการปฏิบัติ คือ จัดให้มีพื้นที่ชุมชนเกษตร ประมงหรือการทำเกี่ยวกับการเกษตรประมงภายในชุมชน รวมถึงควรปฏิบัติโดยประชากรภายในชุมชนด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชน ทางเลือกอีกประการหนึ่งคือ การที่ชุมชนทำการว่าจ้าง เป็นการสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อมาทำการเกษตรประมงภายในพื้นที่ที่เข้มแข็ง

1.9 ชุมชนมีกลไกและช่องทางการสื่อสารการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนที่หลากหลายช่องทาง เช่น เพจปลากุเลาเค็มโอริงปันตัย ทางวิทยุโทรทัศน์ สื่อมวลชน ทางอินเทอร์เน็ต และอื่นๆ เป็นต้น อีกทั้งเป็นลักษณะของการประชุมพูดคุยต่อกัน มีสื่อมวลชนที่สนใจเข้ามา และเป็นการพูดคุยผ่านการจัดเวทีต่างๆ ในหน่วยงานราชการ เช่น ทางหน่วยงานราชการพัฒนาชุมชน หน่วยงานของการเกษตรทางอำเภอ ทางจังหวัดที่มีการจัดเวที เพื่อการเสวนาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความหลากหลายของชุมชนต้นหยงเปาว์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2550) พบว่า การบริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรการประมงมาเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชนโดยมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว รวมทั้งการโฆษณา ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นในรูปแบบที่หลากหลายและน่าสนใจ

2. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการประเมินศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ เมืองค์ประกอบ 7 ตัวชี้วัด โดยผลการศึกษาเป็น ดังนี้

2.1 ชุมชนมีเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก และปลอดภัย พบว่า เส้นทางในการเข้าถึงสะดวก เป็นถนนลาดยาง และใช้เวลาเพียง 20 นาที ในการเข้าถึงชุมชนและมีความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัชฎาพร เลิศโกคานนท์ และวิเชียร เลิศโกคานนท์ (2557) พบว่า ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่จะสามารถดึงดูดให้บุคคลภายนอกชุมชนเข้ามาแวะเวียนหรือเข้ามาท่องเที่ยว ทั้งนี้ทางชุมชนจะต้องมีการเตรียมสภาพการคมนาคมขนส่งที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกสบายในการเดินทาง โดยดูได้จากระยะทางที่เป็นจุดศูนย์กลางของการท่องเที่ยวมายังแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกและปลอดภัย

2.2 ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และ อินเทอร์เน็ต พบว่า ชุมชนมีความพร้อมในการรองรับของระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา อินเทอร์เน็ต อย่างทั่วถึง มีความสะดวกต่อผู้บริโภคได้ดี และสามารถรองรับ

นักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนต้นหยงเปาว์ได้ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัชฎาพร เลิศโกคานนท์ และวิเชียร เลิศโกคานนท์ (2557) พบว่า ปัจจัยที่เป็นการบริการขั้นพื้นฐานที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายในการมาท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นๆ โดยทั่วไปสิ่งอำนวยความสะดวกที่นักท่องเที่ยวต้องการ คือ ที่พัก สุขาที่สะอาด ร้านอาหาร ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานบริการ สถานเริงรมย์สถานรักษาพยาบาล มีร้านค้า มีระบบรักษาความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกนี้ควรมีพร้อมทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

2.3 ความพร้อมด้านการบริหารที่พักแก่นักท่องเที่ยว เช่น มีที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ที่พักแบบโฮมสเตย์ หรือแบบกางเต็นท์นอน ศาลาหรือจุดพักสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า ยังไม่มีที่พักแบบเป็นโฮมสเตย์ รีสอร์ท เนื่องจากทางชุมชนกำลังอยู่ในระหว่างของการพัฒนาและปรับปรุงทัศนียภาพชุมชนสำหรับที่จะเป็นสถานที่ผ่อนคลาย เชิญชมบรรยากาศริมทะเล ริมชายหาด เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจให้แก่ผู้ที่สนใจ และมีกิจกรรมการแปรรูปอาหารทะเลโดยกลุ่มสหกิจชุมชนโอริงบัณฑิตีที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ขึ้นโดยใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมในกระบวนการผลิต เพื่อเป็นสินค้าหรือของที่ระลึกจากการผลิตของคนในชุมชน อีกทั้งสามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน และขึ้นชื่อเป็นที่รู้จักให้กับชาวอำเภอหนองจิก และจังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พัทธรินทร์ ไหมเคียง (2555) พบว่า การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชนถือว่าเป็นทางเลือกอีกประการหนึ่ง คือ การที่ชุมชนทำการว่าจ้าง การสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อมาทำการเกษตรประมง ภายในพื้นที่ ผลผลิตที่ได้จะกลับคืนสู่ชุมชนเอง หรือนำออกขายในตลาดภายนอกชุมชน เพื่อเป็นรายได้กลับคืนสู่ชุมชนและสร้างพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความพร้อมสำหรับการรองรับที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น อาหารพื้นบ้าน อาหารที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น พบว่า ชุมชนมีการรองรับของอาหารในการจัดเตรียมมีความพร้อมทั่วถึง และเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว สำหรับอาหารที่เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนต้นหยงเปาว์ จะเป็นอาหารทะเล อาหารในการแปรรูปของสัตว์น้ำให้เพิ่มมูลค่า เพิ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่น่าสนใจให้กับคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิวัฒน์ชัย บุญญาบุหงศ์ (2544) พบว่า ความสามารถของการท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการแสดงอัตลักษณ์ของชุมชนที่เป็นความโดดเด่นของอาหารพื้นบ้าน และการพัฒนาในการปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นๆ มีเพียงพอในการให้รองรับสำหรับนักท่องเที่ยวในการให้ความสะดวกต่อที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆอย่างทั่วถึง

2.5 การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ พบว่า ชุมชนยังไม่มี การกำหนดจำนวน เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเที่ยวแบบ มาเช้า - เย็นกลับ แต่จะกำหนดใน ส่วนของนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาพักแรมในชุมชน และในอนาคตข้างหน้าทางชุมชนเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ทางชุมชนจะต้องมีการกำหนดจำนวนขนาดของนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาพักในพื้นที่ เพื่อให้เป็นไปตามขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวเข้ามาตามความสามารถในการรองรับและการบริหารจัดการสำหรับการให้บริการนักท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้เห็นถึงความพร้อมของชุมชนที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่น่าประทับใจให้มากที่สุด และไม่กระทบกับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ (2549, น.12-

15) พบว่า การกำหนดเขตการใช้พื้นที่หรือเขตการจัดการในแหล่งท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งต้องมีการกำหนดเขตการใช้พื้นที่ เพื่อประโยชน์ต่างๆ หรือเพื่อการจัดการให้เหมาะสมตามสภาพและขนาดของทรัพยากรที่จะรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น โดยสามารถป้องกัน ผลกระทบที่จะมีผลต่อระบบนิเวศโดยรวมด้วย

2.6 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์ ชุมชน ผู้นำชุมชน นักปราชญ์หรือผู้รู้ชุมชน เป็นต้น พบว่า ชุมชนมีความพร้อมในการรองรับในการจัดเตรียมบุคลากรในชุมชนหรือมีมัคคุเทศก์ชุมชน เพื่อการให้คำแนะนำ และเล่าประวัติความเป็นมาของชุมชน แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนอย่างครบทุกด้าน ครบวงจร เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์และการดูแลทรัพยากรสัตว์น้ำในทะเล เช่น การให้ความรู้ ข้อมูล หรือวิธีการการปลูกหญ้าเทียมในทะเล การทำซั้งปะการังเทียม เป็นต้น อีกทั้งทางกลุ่มต่างๆในชุมชนจะต้องมีการฝึกอบรมและคิดวาศักยภาพการรองรับภายในชุมชน และมีการบรรยายสำหรับผู้ที่เป็นนักปราชญ์ภายในชุมชน เพื่อไปเผยแพร่ความรู้ในโรงเรียนและมีหลักสูตรวิชาเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาบรรยายให้เกิดองค์ความรู้ตรงนี้อย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นีออน ศรีสมยง (2552) พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการเกษตรเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวหลัก สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายหลัก เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ ชาวเกษตรประมงในชุมชน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเต็มตัวและการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนที่ก่อให้เกิดความหลากหลาย และมีการจัดเตรียมบุคลากรในชุมชนหรือมีมัคคุเทศก์ชุมชน เพื่อการเผยแพร่องค์ความรู้ สร้างความเข้าใจ รวมไปถึงการเก็บประสบการณ์จากการท่องเที่ยวครั้งนี้ที่น่าประทับใจและเกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตสูงสุด ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนับว่าเป็นหนึ่งในรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2.7 การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนได้มีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว ที่จะมาพักผ่อนหรือมาท่องเที่ยวในชุมชน เนื่องจากการท่องเที่ยวของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯจะเชื่อมโยงเกี่ยวกับการเกษตรประมง และสภาพทางผืน ฟ้า อากาศ ดังนั้นทางชุมชนจึงต้องมีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการเข้ามาท่องเที่ยวและช่วงหน้าฝนหรือช่วงมรสุม ที่ไม่เหมาะสมกับการมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ ซึ่งสอดคล้องกับ วิชชุรย์ ปัญญากุล (2547) พบว่า การเกษตรประมงจะขึ้นอยู่กับทางพยากรณ์อากาศที่มีสภาพอากาศในแต่ละช่วงที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือศูนย์เรียนรู้ของชุมชนที่มีระบบเกษตรประมงของชุมชนที่มีลักษณะรูปแบบที่หลากหลายที่มีความจำเพาะสำหรับพื้นที่หรือบริเวณการทำเกษตรประมงภายในชุมชน ซึ่งเป็นระบบการดำเนินการเกษตรประมงที่พัฒนาขึ้นมาจากระบบการเรียนรู้ การลองผิดลองถูก ที่ได้เก็บสะสมจากบรรพบุรุษรุ่นสู่รุ่นต่อกันมาของการทดลองการแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงต้นหยงเปาว์ฯ จนตกผลึกเป็นความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและทรัพยากรชายฝั่ง

3. ศักยภาพด้านการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีองค์ประกอบ 9 ตัวชี้วัด ดังนี้

3.1 ชุมชนมีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว ทั้งนี้โดยมีการบรรยายในการให้ความรู้ในแต่ละที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นๆ รวมถึงมีการแนะนำสถานที่ และกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ชุมชนได้เตรียมความพร้อม ความสามารถในการให้บริการสำหรับการดูแลของนักท่องเที่ยวก่อน ในการอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น การให้ความเสียสละ ความมีเมตตาต่อการสร้างความคุ้นเคยที่ดีต่อกัน และการเตรียมผู้รู้หรือนักปราชญ์ชุมชนที่มาบรรยายให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้รับรู้ในการให้ข้อมูลของการท่องเที่ยวของชุมชน และการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชนที่ทำให้เกิดความน่าสนใจและตื่นเต้น สามารถนำความรู้ที่ได้จากการท่องเที่ยวไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของตัวเองได้ต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2543) อธิบายว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบหนึ่งที่ให้ความเพลิดเพลินและความรู้ นำกลับไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในแต่ละวันได้ต่อไปหรือสามารถประกอบอาชีพได้อีกทั้งยังรวมถึงการได้หวนกลับไปค้นคว้า ศึกษาและเรียนรู้เข้าใจในอาชีพการเกษตรประมงที่เป็นรากฐานภายใต้แนวคิดปรัชญาองค์ความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษทางการเกษตร และการได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวประมงพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ที่มีรูปแบบกิจกรรมและการประกอบอาชีพทางการเกษตรประมงในกิจกรรมที่หลากหลาย และสร้างความพอใจและภูมิใจที่เกิดจากการได้ชม ชม ผลิตภัณธ์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่ก่อเกิดความรู้จากการเก็บประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป

3.2 ชุมชนมีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนมีการเตรียมมัคคุเทศก์/ผู้นำชุมชน หรือผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน และการให้ข้อมูลในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละจุดภายในชุมชน เช่น การนำนักท่องเที่ยวไปศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของชาวบ้าน ซึ่งได้แก่ ศึกษาเรียนรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัย การเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพโผงผาง เป็นวิธีการหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ตรงนี้มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตตัวเองต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นิฐริน ไล่พันธ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ถือว่าเป็นการสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของแรงพลังขับเคลื่อนในการเตรียมความพร้อมต่อการบริการในการถ่ายทอดองค์ความรู้สำหรับการท่องเที่ยว รวมถึงการนำเที่ยวและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการที่มีประสิทธิภาพ

3.3 ภายในชุมชนมีร้านขายของชำหรือของใช้ในแต่ละวัน เพื่อเป็นของฝากและของที่ระลึก พบว่า ชุมชนมีร้านจำหน่ายเกี่ยวกับการแปรรูปของอาหารทะเลโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลาเกลือเค็มโอริงปันตัย เช่น ปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง ข้าวเกรียบ อาหารทะเล ยำผักเบี้ย ซาลาเปา เป็นต้น และอนาคตข้างหน้าชุมชนแห่งนี้ได้เปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ทางชุมชนมีการขยายสำหรับร้านค้าที่หลากหลายของการจำหน่ายสินค้ามากขึ้น จัดจำหน่าย

สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนในการแสดงความเป็นตัวตนหรือแสดงศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ก่อให้เกิดความน่าสนใจต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน (2546) พบว่า การบริหารจัดการชุมชนการเกษตร ประมง หรือความพอใจและประทับใจที่เกิดจากได้ชม ชม ชื้อผลิตภัณฑ์ หรือของที่ระลึก ตลอดจน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงต่างๆ ก่อให้เกิดความรู้จากการได้เก็บเกี่ยว ประสบการณ์สำหรับผู้ที่มาเที่ยว อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดรายได้แก่ชุมชนจากการจำหน่ายจากการเกษตร ประมงในผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารทะเลโดยกลุ่มวิสาหกิจของชุมชน และมีค่าตอบแทนจากการ ให้บริการการแก่นักท่องเที่ยวที่เข้มแข็งมากขึ้น

3.4 ชุมชนมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือกิจกรรมที่ เสริมสร้างความรู้ เช่น ศึกษาวิธีการทำปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันทุ้ง หรือปลาแห้ง เป็นต้น พบว่า ชุมชนมีกิจกรรมเกี่ยวกับการประมงเชิงเกษตรที่มีอยู่ในชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ เป็นกิจกรรมที่สามารถ ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวและสร้างความน่าสนใจที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมการศึกษาระบบการ แปรรูปอาหารทะเล การแปรรูปของสัตว์น้ำ เช่น ปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันทุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง หรือ อื่นๆ กิจกรรมการสร้างบ้านปลา กิจกรรมการสร้างปะการังเทียมแบบพื้นบ้านในทะเล โดยทำกับไม้ไผ่ และมะพร้าว กิจกรรมการปลูกหญ้าทะเล กิจกรรมการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ รวมไปถึงกิจกรรมการตก ปลาเกลือ หรือปลาชนิดอื่นๆ คือมีการจัดกิจกรรมเหล่านี้ในทุกๆปี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริ จรรยา ประพฤติกิจ (2553) พบว่า ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการจัดกิจกรรมให้ เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ คือ ความสามารถของการท่องเที่ยวที่สร้างความรู้จากเข้ามาท่องเที่ยว และเก็บประสบการณ์จากการมาท่องเที่ยว รวมถึงความสนุกสนานที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการ ปรับปรุงในการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เข้มแข็ง มากขึ้น อีกทั้งสร้างความน่าสนใจของกิจกรรมในท้องถิ่นนั้นๆ ที่มีความเพียงพอที่จะดึงดูดใจ นักท่องเที่ยวให้จะตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอีกครั้ง

3.5 ชุมชนมีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว เช่น เอกสารหรือ แผ่นพับ บอร์ด หรือป้ายแสดงข้อมูลหรือความรู้ด้านการเกษตร และการสาธิตวิธีปฏิบัติ พบว่า ชุมชน มีการเตรียมข้อมูลสำหรับการให้บริการในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงดิบ หรือการให้ ข้อมูลแบบบอกต่อๆ เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเพาะพันธุ์ของสัตว์น้ำ การเลี้ยงปู เลี้ยงปลา เลี้ยง กุ้ง และเลี้ยงหอยหรืออื่นๆที่เกี่ยวกับสัตว์น้ำ และเป็นข้อมูลในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆจาก ประสบการณ์ของตนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนมานาน และสามารถแสดงศักยภาพที่ชัดเจนในด้านของ ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนที่มีความโดดเด่นและเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกศณีย์ สัตตรัตน์ขจร (2550) พบว่า รูปแบบของการให้ความรู้หรือเป็นข้อมูลสำหรับการท่องเที่ยวที่เป็นการนำทรัพยากรทางด้าน การเกษตรประมง เช่น ทางทะเล บ่อเลี้ยงปลา กุ้ง ปู เพื่อมาจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สร้างความหลากหลายและน่าสนใจ รวมถึงการเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมา เที่ยวชมโดยนักท่องเที่ยวจะได้ชื่นชมความงามและพักผ่อนหย่อนใจเป็นการสร้างโอกาสและรายได้ เสริมให้กับชาวเกษตรประมงนั้นๆและทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3.6 ชุมชนมีจัดการให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนมีการจัดแบ่งหน้าที่สำหรับการบริการของทุกฝ่ายที่มีบทบาทภายในชุมชน ให้มีการดูแลสำหรับจุดสำคัญในการให้บริการให้กับนักท่องเที่ยว มีการจัดตั้งเวรในแต่ละฝ่าย เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีจุดให้บริการรถหรือยานพาหนะ เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวสัญจรภายในชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ (2549, น.12-15) ได้กล่าวถึง จุดการจัดให้มีเขตบริการหรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เช่น ยานพาหนะ สำหรับการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งในแต่ละจุดของแหล่งท่องเที่ยวควรจัดให้อยู่ในบริเวณที่เหมาะสมและเป็นพื้นที่ราบมากพอที่จะจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการข้อมูลและความรู้แก่นักท่องเที่ยว มีเอกสารสิ่งพิมพ์ นิทรรศการ แผ่นป้ายบรรยาย จัดให้เส้นทางเดินเท้าหรือเส้นทางเดิน ป่า ให้สามารถแนะนำและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติ รวมถึงสิ่งที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวที่เพียงพอและเหมาะสมมากที่สุด

3.7 การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการส่งจดหมาย โทรศัพท์ ทั้งในและต่างประเทศ บริการอินเทอร์เน็ต เป็นต้น พบว่า มีการติดต่อสื่อสารทางโซเซียลเน็ตเวิร์คทางโทรศัพท์ และทางเพจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของกุเลาเค็มโอรังปันตัย เป็นต้น เพื่อความสะดวก และรวดเร็วในการประสานงานอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัชฎาพร เลิศโกคานนท์ และวิเชียร เลิศโกคานนท์ (2557) พบว่า ความมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวหลายๆแห่ง เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว โดยอาจรู้จักโดยการเล่าบอกต่อๆในการสื่อสารกันว่าสวยงาม น่าสนใจ แปลกตา และมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรประมงที่นาตื้นตื้น อีกทั้งมีวัฒนธรรมพื้นบ้านที่หาได้ยากการบอกเล่าดังกล่าวจะทำให้สถานที่นั้นๆ กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงที่มีชื่อเสียง นอกจากการบอกเล่าแล้ว ความมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักอาจเกิดขึ้นได้จากการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐโดยใช้สื่อต่างๆ หรือการจัดพิมพ์โบว์ชัวร์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นได้

3.8 ชุมชนมีการให้บริการด้านการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้แก่ การให้บริการอุปกรณ์ฝึก ทักษะเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการให้บริการฝึกอบรมทางอาชีพ เป็นต้น พบว่า กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งมีศูนย์ฝึกอบรมอาชีพในการให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอรังปันตัยในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแปรรูปของอาหารทะเล ด้านการประกอบอาชีพของชาวประมง หรือวิถีชีวิตของชาวประมง ที่สะอาด และเป็นการแปรรูปของอาหารทะเลที่จะไม่เจือปนของสารเคมี อีกทั้งยังเป็นศูนย์เรียนรู้ของการบริหารทรัพยากรอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อำนาจ รักษาพล (2548) ได้ทำการประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลจากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนเกาะยวน้อยตำบลเกาะยวน้อยอำเภอเกาะยวน้อยจังหวัดพังงา พบว่า ความพร้อมขององค์กรชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การยอมรับและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน และกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ในกิจกรรม และการเรียนรู้ร่วมกันของการขยายเครือข่าย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงของการเพิ่มทักษะในการเรียนรู้ด้วยตัวเองที่เข้มแข็ง ซึ่งผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงที่ชุมชนต้นหยงเปาว์ ๗ ที่ได้รับรางวัลของของกลุ่ม

เครือข่ายภายในชุมชน ได้แก่ 1) กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรดีเด่นจากมูลนิธิของดอกเตอร์สุรพงษ์ สุดารา
2) เครือข่ายบริหารจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และ
3) รางวัลวิจัยดีเด่นของสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัยสกวปี 2560 ซึ่งทำให้เป็นที่ยอมรับของ
ชุมชนสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าเป็นชุมชนที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ
การรองรับ การบริการ และเป็นต้นแบบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงที่เข้มแข็ง

3.9 ชุมชนมีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะดวกสำหรับ บริการผู้สูงอายุและคนพิการ ได้แก่ ห้องน้ำ ทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อ เพื่อ
การเรียนรู้และฝึกอาชีพผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น พบว่า ถ้าทางชุมชนต้นหยงเปาว์ได้เปิดให้เป็น
แหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ทางชุมชนจะต้องมีการตระหนักในการจัดวางหรือการให้บริการ
พื้นที่ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุหรือคนพิการ เช่น มีทางลาดเอียง ห้องน้ำสำหรับผู้
พิการหรือผู้สูงอายุ และมีกิจกรรมอบรมผู้สูงอายุ ฟังธรรม และมีการจัดรางวัล เพื่อให้ผู้สูงอายุได้
คลายเครียดบ้าง และเพิ่มพื้นที่ที่เป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจให้มากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้
พิการและผู้สูงอายุในการใช้บริการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด
ของ รัชฎาพร เลิศโกคานนท์ และวิเชียร เลิศโกคานนท์ (2557) พบว่า ปัจจัยที่เป็นการบริการชั้น
พื้นฐานที่จะทำให้นักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุ หรือผู้พิการ จึงมีความจำเป็นและให้ความสำคัญของ
กลุ่มนักท่องเที่ยวนี้ เพื่อการอำนวยความสะดวก และการความสะดวกสบายในการให้นักท่องเที่ยว
กลุ่มนี้สามารถมาท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นๆได้ โดยทั่วไปสิ่งอำนวยความสะดวกที่
นักท่องเที่ยวต้องการ คือ มีพื้นที่ลาดเอียง มีสุขาสำหรับผู้พิการหรือผู้สูงอายุที่สะอาด มีสถานบริการ
สถานเริงรมย์ สถานรักษาพยาบาล ระบบรักษาความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกนี้ควรมีพร้อม
ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ

4. ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ
ชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี เมืองค์ประกอบ 4 ตัวชี้วัด ดังนี้

4.1 ชุมชนมีความโดดเด่นด้านการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาใช้ในการประกอบอาชีพ
ของการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาเกลือเค็ม กะปิ กุ้ง มันกุ้ง โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น พบว่า ความ
โดดเด่นของชุมชนต้นหยงเปาว์ฯ โดยส่วนใหญ่เป็นชาวประมงพื้นบ้านและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม
มาใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตรประมง เช่น การทำแห การลอบปู ลอบกุ้ง โพงผาง การถักอวน
ด้วยมือโดยไม่ได้ใช้เทคโนโลยีเข้ามา รวมถึงกระบวนการแปรรูปของอาหารพื้นถิ่นที่มาทดลองชิม และ
เข้ามาสัมผัสจริงถึงรสชาติของอาหารพื้นบ้าน เช่น กาบูซื่อเป๊ะหรือยำผักเบ็ย ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ
ราณี อิลิซัยกุล และคณะ (2558) พบว่า ประเทศไทยมีความโดดเด่นของผลผลิตทางการเกษตรที่
หลากหลาย มีภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้ด้านการเกษตรเทคโนโลยีการเกษตร รวมทั้งความ
งดงามของทรัพยากรธรรมชาติและภูมิอากาศที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว แม้สถานที่ทางการเกษตร
จะตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาและการแปรรูปพันธ์สัตว์น้ำทางการเกษตรประมง เพื่อจำหน่ายและเป็นการสร้าง
รายได้หลักให้กับชุมชนที่เข้มแข็ง

4.2 ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนส่วนใหญ่
ใหญ่จะเป็นในรูปแบบของการหาเช้า – กินค่ำ และคนในชุมชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมง

ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งปลา กุ้ง หอย และปู จากการออกทะเล และอีกส่วนหนึ่งเป็นประมงพื้นบ้านที่ออกหาในแม่น้ำลำคลอง แต่ในขณะที่เดียวกันมีบางครัวเรือนจะดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น มีการเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ ปลูกพืชผักสวนครัว ปลูกเองกินเอง บางส่วนเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2553) ได้กล่าวว่า จากโครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการบริหารจัดการโดยรัฐของ (หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน บริษัทเอกชน วิสาหกิจชุมชน และบุคคลทั่วไป เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และยึดหลักตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

4.3 ชุมชนมีสภาพธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยว มีความสวยงามตามธรรมชาติที่ได้รับการและตกแต่งภูมิทัศน์ใหม่มีความสวยงาม และกลมกลืนกับธรรมชาติ เช่น จุดชมวิวของชายหาดตันหยงเปาว์ ป่าชายเลน เป็นต้น พบว่า ชุมชนตันหยงเปาว์มีความสวยงามทางธรรมชาติที่หลากหลาย ได้แก่ 1) ชายหาดหรือทรายที่สะอาด 2) มีป่าชายเลนที่ขึ้นชื่อว่ามีคุณภาพดีมากที่สุดของจังหวัดปัตตานี เนื่องจากเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่สวยงาม 3) มีการเยี่ยมชมบรรยากาศริมทะเล มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชนให้มีความสวยงามและสะอาด 4) มีการปลูกต้นไม้เพื่อให้เกิดความร่มรื่นและเปิดเป็นสถานที่เรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น มีนักเรียนของโรงเรียนใกล้เคียงภายในชุมชนมาทัศนศึกษาหรือเรียนนอกห้องเรียน 5) มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆและหลากหลาย และ 6) มีจุดชมวิวของพระอาทิตย์ขึ้น-พระอาทิตย์ตกในช่วงตอนเย็น อีกทั้งมีการชมป่าโกงกางในป่าชายเลน มีทรัพยากรสัตว์น้ำที่หลากหลาย และมีเส้นทางที่น่าสนใจของวิธีการศึกษาเรียนรู้โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโอริงปันตัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปอาหารทะเล เช่น ปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ชฎาพร ขุนทองเพชร (2550) ทำการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาอำเภูปะนาง พบว่า ชุมชนให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาระบบนิเวศ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อสาธารณชนด้านการศึกษาความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่และการจัดการโดยใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.4 ชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเกษตรประมง การแข่งขันพายเรือ การวาดลวดลายเรือกอลและกิจกรรมการสะบัดปลาออกจากอวน การถักอวนแต่ละชนิด เป็นต้น พบว่า ชุมชนตันหยงเปาว์มีอัตลักษณ์ในกิจกรรมที่โดดเด่น คือ 1) วิถีชีวิตของชุมชนประมงพื้นบ้านหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมง ที่เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวประมงชายฝั่งและในแม่น้ำลำคลอง 2) กิจกรรมการผจญภัยในการล่องเรือในป่าโกงกางของป่าชายเลน เพื่อเยี่ยมชมความสวยงามของพืชพรรณของแต่ละชนิดที่สวยงามตามธรรมชาติ 3) กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต 4) กิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาในเรื่องของการแปรรูปอาหารทะเล เช่น ปลาเกลือเค็ม กะปิกุ้ง มันกุ้ง กุ้งแห้ง ปลาแห้ง ข้าวเกรียบ เป็นต้น 5) ภูมิปัญญาในเรื่องของการใช้เครื่องมือประมง เช่น การสร้างบ้านปลา โดยการทิ้งขี้ปะการังเทียม การปลูกหญ้าเทียม เป็นต้น 6) กิจกรรมการจัดงานเมาลิด 7) กิจกรรมการแข่งขันพายเรือของทุกๆปีในช่วงวันฮารีรายอ 8) กิจกรรมการสะบัดปลา 9) การวาดลวดลายเรือกอลและ 10) กิจกรรมการตกเบ็ด หรือตกปลาในทะเล เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่

เกี่ยวกับ กฤษณ์ โครตสมบัติ (2553) ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีสึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเขตแก่งสามพันโบก อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้านการดึงดูดใจของสภาพทางธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งนี้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวในการสร้างความน่าสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมงที่หลากหลาย สร้างสรรค์ และสามารถสร้างมูลค่าทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4. แนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ผลการวิจัยในครั้งนี้จากวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โดยผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ในแต่ละด้าน

ได้ผลจากการวิจัยทั้งแบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำผลสรุปทั้งสองแบบมาเสนอ แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังนั้นจึงนำผลจากการสนทนากลุ่มได้มาเป็นแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ดังนี้

1. แนวทางการส่งเสริมการรวมกลุ่มอนุรักษ์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติ ติดตาม และประเมินผล ในการทำกิจกรรมหรืองานต่างๆ เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนโดยการเชิญชวน เป็นสมาชิก และมอบหมายตำแหน่งให้กับชาวบ้านรับผิดชอบในบทบาทต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน รวมถึงร่วมกับกลุ่มเครือข่ายในชุมชน เพื่อให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียว สามัคคี สะดวกรวดเร็วในการบริหารจัดการและเป็นการจัดการอย่างถูกต้องเหมาะสม รวมถึงเกิดกระบวนการเรียนรู้ ในการปฏิบัติงาน สร้างความตระหนักในการเป็นเจ้าของทรัพยากรร่วมกัน จนนำไปสู่การรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเอกลักษณ์ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนต้นหยงเปาว์ที่จะก่อให้เกิดรายได้ให้แก่ชุมชนทั้งปัจจุบันและอนาคต

2. แนวทางการส่งเสริมการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า การส่งเสริมการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมภายในชุมชนที่หลากหลาย โดยมีกิจกรรมหลักในการนำเสนอต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการให้กลุ่มคนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน นำไปสู่การวางแผนพัฒนาและจัดการด้านการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเกิดทัศนคติใหม่ๆ ในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและนำไปสู่การมีจิตสำนึกที่ดีทางการท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้ง โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจในการให้ความรู้ของข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิด

ชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างความตระหนักในการแสดงศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น การเตรียมมัคคุเทศก์ หรือนักปราชญ์/ผู้รู้ชุมชน เพื่อการการบรรยายอภิปรายในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน การประชุมระดมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อการตัดสินใจร่วมกัน

3. แนวทางส่งเสริมการฝึกอบรมบุคลากรชุมชนในการเตรียมความพร้อมสำหรับบริการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า การพัฒนาศักยภาพด้านบริการในการฝึกอบรมบุคลากรชุมชน เพื่อการเตรียมความพร้อมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ซึ่งจำเป็นต้องมีปัจจัยเบื้องต้น 3 ประการ ได้แก่ แรงจูงใจ ความพร้อม และความต้องการของคนในท้องถิ่นในการเปิดใจสำหรับการบริการ และสร้างความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาตนเองและเป็นตัวแทนของชุมชน เพื่อการท่องเที่ยว ตลอดจนสามารถขยายตัวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นตามความสามารถที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในจิตใจของบุคคลที่ต้องการฟื้นความสามารถของตน เพื่อให้เกิดการกระตุ้นและเป็นการปลูกให้ทุกคนภายในชุมชนเกิดการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันบนพื้นฐานของความเป็นธรรมและเกิดประโยชน์สูงสุดของคนในชุมชน

4. แนวทางการส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบใหม่ที่สร้างสรรค์ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน มีพื้นฐานมาจากความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้การท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งเพิ่มพูนรายได้ที่มีอยู่เดิม และสามารถเป็นเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างสม่ำเสมอและตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ อีกทั้งตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก และส่งเสริมในทิศทางที่เหมาะสมกับลักษณะทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมไปถึงเป็นการกำหนดเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการพัฒนาศักยภาพบุคคลากรหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นถือว่าเป็นการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการให้เกิดกลไกการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนได้นั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นกลไกสำคัญในกาขับเคลื่อน เพื่อนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดคุณค่าแก่ทรัพยากรการเกษตรประมงและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาและสร้างความรู้ ความเข้าใจของบุคคลากรชุมชนในด้านศักยภาพการบริการสำหรับการท่องเที่ยว และชุมชนควรพัฒนาทักษะประสบการณ์ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การอบรมเชิงปฏิบัติการการทดลองจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง “การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี” เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี นำผลการวิเคราะห์จากสนทนากลุ่มทำให้ทราบถึงศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

- ควรพัฒนาศักยภาพของความน่าสนใจ ความสวยงาม และความสะอาดของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้ ควรมีการปรับปรุงทัศนทัศน์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม สร้างความโดดเด่น เอกลักษณ์ในผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของชุมชนให้มีความแตกต่างกัน หรือจัดรวมกลุ่มกัน เพื่ออำนาจต่อรองมากยิ่งขึ้น

- ด้านผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ควรมีการพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานและควรมีมาตรการป้องกันการนำผลิตภัณฑ์จากแหล่งเกษตรอื่นมาจำหน่ายแทน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันคุณภาพของสินค้าภายในชุมชน และเพื่อคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคพึงได้รับ ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดการบริหารการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- ควรแสวงหาโอกาสในการขยายตลาด เพื่อเพิ่มรายได้ โดยเฉพาะตลาดในประเทศ และขยายเครือข่ายการตลาดจากการผลิตการแปรรูปผลิตภัณฑ์เชิงเกษตรประมงในชุมชนไปยังต่างประเทศหรือในภูมิภาคใกล้เคียงได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

- ควรมีการศึกษาการท่องเที่ยวเกษตรแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป

- ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อค้นหารูปแบบการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้